

Tid, hvor Toldbeskyttelsen har saa stærk Vind i Sejlene som nu, og hvor Toldmurene rejse sig stedse højere, kan man vel nok rejse en beskeden Tvivl overfor Spørgsmaalet, hvor vidt de fremstillede Ideer skulde faa nogen praktisk Betydning.

Paa mange Punkter — og maaske paa flere end det fremgaar af selve Fremstillingen — mærker man Finlands Efterligning af vort eget Lands Institutioner, det gælder den hele Andelsbevægelse, som man er meget lydhør overfor, det gælder Højskolebevægelsen; det vilde ogsaa have været interessant at erfare Omfanget af de private Dotationer, der i kulturelle Formaal med rig Haand ydes af Privatmænd — Dotationer til Handelshøjskoler f. Eks., men dette ligger vel nok noget udenfor Værkets egentlige Plan, hvor det jo maa blive noget tilfældigt, hvad der medtages, og hvad der udelades. Mest savner man en indgaaende Behandling af det for Landets Økonomi, som man skulde synes, skæbnesvangre Affolkningsspørgsmaal.

Inden for Økonomernes Kreds vil et Værk som det omhandlede af Prof. Frederiksen naturligvis være vis paa at finde Læsere, men Bogen tager Sigte langt her ud over og bør ogsaa kendes af alle, som følge med i Finlands nationale Selvstændighedskamp.

M. K.

De danske Kreditforeninger. Festskrift i Anledning af Halvhundredaarsdagen for Lov af 26. Juni 1850 om Oprettelse af Kreditforeninger. København 1901.

Kreditforeningen af Grundejere i de danske Østifter. Festskrift i Anledning af Foreningens 50aarige Jubilæum, København 1901.

I Anledning af Halvhundredaarsdagen for Kreditforeningsloven af 20. Juni 1850 har Kreditforeningerne

Tid, hvor Toldbeskyttelsen har saa stærk Vind i Sejlene som nu, og hvor Toldmurene rejse sig stedse højere, kan man vel nok rejse en beskeden Tvivl overfor Spørgsmaalet, hvor vidt de fremstillede Ideer skulde faa nogen praktisk Betydning.

Paa mange Punkter — og maaske paa flere end det fremgaar af selve Fremstillingen — mærker man Finlands Efterligning af vort eget Lands Institutioner, det gælder den hele Andelsbevægelse, som man er meget lydhør overfor, det gælder Højskolebevægelsen; det vilde ogsaa have været interessant at erfare Omfanget af de private Dotationer, der i kulturelle Formaal med rig Haand ydes af Privatmænd — Dotationer til Handelshøjskoler f. Eks., men dette ligger vel nok noget udenfor Værkets egentlige Plan, hvor det jo maa blive noget tilfældigt, hvad der medtages, og hvad der udelades. Mest savner man en indgaaende Behandling af det for Landets Økonomi, som man skulde synes, skæbnesvangre Affolkningsspørgsmaal.

Inden for Økonomernes Kreds vil et Værk som det omhandlede af Prof. Frederiksen naturligvis være vis paa at finde Læsere, men Bogen tager Sigte langt her ud over og bør ogsaa kendes af alle, som følge med i Finlands nationale Selvstændighedskamp.

M. K.

De danske Kreditforeninger. Festskrift i Anledning af Halvhundredaarsdagen for Lov af 26. Juni 1850 om Oprettelse af Kreditforeninger. København 1901.

Kreditforeningen af Grundejere i de danske Østifter. Festskrift i Anledning af Foreningens 50aarige Jubilæum, København 1901.

I Anledning af Halvhundredaarsdagen for Kreditforeningsloven af 20. Juni 1850 har Kreditforeningerne

udgivet et Festskrift: »De danske Kreditforeninger«. Den smukt udstyrede Bog indeholder en Beretning om hver enkelt Forenings Udvikling og nuværende Standpunkt, udarbejdet af Direktører eller Embedsmænd i de paagældende Instituter, og disse Beretninger indrammes af en »Oversigt over Kreditforeningsvæsenets Udvikling udenfor Danmark og en almindelig Fremstilling af de danske Kreditforeningers Tilblivelse« og af fyldige Tabelbilag, som for hver Forening viser Virksomhedens Omfang i hvert enkelt Aar siden Stiftelsen og Kursen paa Foreningens Obligationer ved Midten og Udgangen af hvert Aar. Udarbejdelsen af den almindelige Ramme var overdraget til Direktør E. Elmquist, ved hvis langvarige Sygdom og paafølgende Død Udgivelsen blev endel forsinket. Heldigvis havde Elmquist dog saa nær afsluttet sit Arbejde, at hans Manuskript uden nogen væsenlig Ændring kunde benyttes.

Hvad de tabellariske Oversigter angaar, giver de et godt Billede af Kreditforeningsvirksomhedens Udvikling. Man ser, hvorledes de fra den ringe Begyndelse vokser op til den store Stilling, de nu har som Hovedbæreren af den betydelige danske Hypothekarkredit, og man følger de Svingninger, som forarsages af vekslende Konjunkturer saavel i Landbruget som i Byernes Byggevirksomhed. I begge Henseender er den enorme Tilvækst i Laanesummerne i de sidste 20 à 30 Aar af det nittende Aarhundrede af Interesse. Ogsaa til Kendskabet om Svingningerne i Rentefoden giver Tabellernes Kursnoteringer Bidrag. De Oplysninger, som Tabelbilaget giver, kan vel ogsaa findes andetsteds, men de foreligger her samlede paa en

praktisk og overskuelig Maade. Den historiske Indledning giver i meget korte Træk, men paa en klar og overskuelig Maade, en Fremstilling af Oprindelsen til Forbilledet for alle senere Kreditforeninger, de preussiske »Landschaften« og en Beretning om de første famlende og mislykkede Forsøg fra Aarhundredets Begyndelse paa at overføre Institutionen paa dansk Grund, og derefter følger et Referat af Bergsøes banebrydende Forslag til Oprettelse af en dansk Kreditforening (1839) og en Fremstilling af de senere Skridt, der førte til Loven af 1850 og de bestaaende Kreditforeningers Stiftelse.

Beretningen om de enkelte Foreninger supplerer den almindelige historiske Indledning, men frembyder selvfølgelig meget forskellig Interesse paa Grund af den forskellige Betydning som Foreningerne har haft. Interessant er den kortfattede Fortælling om den jydsk Landejendoms Kreditforenings Skæbne under Okkupationen i 1864, og lærerig er Beretningen om den ældre jydsk Købstad Kreditforening, om Aarsagerne til dens Standsning og Maaden, hvorpaa den forholdsvis tilfredsstillende Afvikling fandt Sted. Den i 1863 fallerede Hypotekforening for Landejendomsbesiddere i Nørrejylland har ikke faaet nogen særlig Fremstilling, men omtales kun med faa Ord i Indledningen. Om det er korrekt at udelade en udførligere Beretning om den med den Motivering, at den i sit Princip var væsentlig afvigende fra de andre Kreditforeninger (hvilket ganske vist er rigtigt) kan maaske omtvistes. Skønt dens Historie vilde have vist sig som en mørk Plet paa det ellers saa lysende Billede af dansk Kreditforeningsliv, burde den ikke have været savnet,

naar Formaalet med Skriftet dog er saa fuldstændigt som muligt at fortælle de danske Kreditforeningers Historie i deres første halve Aarhundrede.

Samtidig med det store Skrift udsendte Østifternes Kreditforening et Festskrift i Anledning af dens 50-aarige Jubilæum. Det indeholder et Aftryk af Fællesskriftets historiske Indledning og af den af Kontorchef E. Henrichsen til Fællesskriftet forfattede Beretning om Østifternes Kreditforening med nogle Tilføjeiser angaaende Personalia. Bogen er prydet med Illustrationer, hovedsagelig Portræter og Interiører fra Foreningens Lokaler.

E. M.

Adolf Damaschke. Aufgaben der Gemeindepolitik. (»Vom Gemeinde-Socialismus«.) Vierte umgearbeitete Auflage. Jena 1901 (Gustav Fischer). 220 S.

Naar denne Bog har vakt saa betydelig Opmærksomhed, at den i Løbet af kort Tid har kunnet udsendes i 4 Oplag, skyldes det næppe Arten og Vægten af de nye Tanker, den indeholder. Det er aabenbart selve Emnet, ikke dets Behandling, der har fanget Læsere. Den store Mængde kommunalpolitiske Opgaver, der er vokset op i de sidste Aartier, paakalder da ogsaa Interessen i meget vide Kredse; om en stor Del af dem staar der jo en hæftig Strid, og for de flestes Vedkommende befinder man sig mere eller mindre paa Forsøgenes interessante Stadium. Naar nu Formanden for »Bund der Deutschen Bodenreformer«, Damaschke, giver en Oversigt af disse mange forskellige Spørgsmaals Stilling i Øjeblikket, kan man selvfølgelig ikke vente at finde fuldstændig Objektivitet